

PŘÍLOHY K METODICKÉMU LISTU

Kvízy

Přikládáme 2 varianty kvízu, jeden je klasický rychlý kvíz s 1 správnou odpovědí, mohou vyplňovat jednotlivci.

Druhý kvíz doporučujeme pro práci ve skupině, obsahuje i otevřené otázky a úkoly, správných odpovědí může být víc.

KAHOOT KVÍZ – LEGENDA BATLIČKA

(roztříděno podle předmětů)

DĚJEPIS

1. Ve kterém období Otakar Batlička nejvíce cestoval?

- a) Ve středověku
 - **b) Na začátku 20. století**
 - c) Po druhé světové válce
 - d) V 21. století
-

2. Jak se nejčastěji cestovalo přes oceán kolem roku 1914?

- a) Letadlem
 - **b) Lodí (parníkem)**
 - c) Autem
 - d) Vlákem
-

3. Kdy začalo pravidelné rozhlasové vysílání?

- a) V 18. století
- b) Kolem roku 1850
- **c) Po roce 1920**
- d) Po roce 2000

4. Co z následujícího v roce 1920 ještě NEexistovalo?

- a) Rádio
- b) Němý film
- **c) Televize** ✓
- d) Automobily

5. Jaké filmy se natáčely kolem roku 1920?

- a) Barevné filmy se zvukem
- **b) Némé černobílé filmy** ✓
- c) Animované 3D filmy
- d) Seriály pro internet

6. Kdy se objevily první ponorky?

- a) Ve starověku
- **b) Už v 17. století (první pokusy)** ✓
- c) Až po roce 1950
- d) Teprve ve 21. století

ZEMĚPIS

7. Ve kterém světadílu leží Brazílie?

- a) Afrika
- **b) Jižní Amerika** ✓
- c) Severní Amerika
- d) Asie

8. Ve kterém světadílu leží Spojené království?

- a) Asie
- **b) Evropa** ✓
- c) Afrika

- d) Austrálie

9. Který cestovatel se narodil v Plzni?

- a) Emil Holub
- **b) Miroslav Zikmund** ✓
- c) Alberto Vojtěch Frič
- d) Kryštof Harant z Polžic a Bezdrůžic

10. Jak dlouho dnes přibližně trvá cesta z Evropy do Brazílie?

- a) 2–3 dny vlakem a lodí
- b) Několik hodin lodí
- **c) Asi 12–15 hodin letadlem** ✓
- d) Několik týdnů autem

11. Kde jsou nejznámější oblasti těžby zlata?

- a) Jen v Kanadě a Mexiku
- **b) V Jižní Americe, USA, Africe, Austrálii a na Sibiři** ✓
- c) V Evropě a Indonésii
- d) Pouze v Asii

PŘÍRODOVĚDA / ČLOVĚK A JEHO SVĚT

12. Jaká zvířata mohl Batlička potkat v Brazílii?

- a) Koalu
- **b) Opice a papoušky** ✓
- c) Lva
- d) Vlka

13. Podle čeho se cestovatel orientoval bez GPS?

- a) Podle stromů
- **b) Podle mapy, kompasu a hvězd** ✓

- c) Podle řek
- d) Podle průvodce

14. Co bylo důležité mít s sebou na cestách kolem roku 1915?

- a) Kufr
- b) Zápisník
- **c) Zápalky a pevné boty** ✓
- d) Slovník

 ČESKÝ JAZYK / ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST

15. Čím se liší dobrodružný příběh od zprávy v novinách?

- a) Zpráva je delší
- **b) Příběh může obsahovat fantazii** ✓
- c) Příběh musí být pravdivý
- d) Zpráva je vždy vymyšlená

16. Jak se lidé dorozumívali bez společného jazyka před 100 lety?

- a) Pouze křikem
- **b) Gesty, kreslením, tlumočníkem** ✓
- c) Se slovníkem
- d) Pomocí tabulek

 MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

17. Jak lidé posílali zprávy na dálku před rádiem?

- a) Okamžitě přes internet
- **b) Dopisy a loděmi (trvalo týdny)** ✓
- c) Televizí
- d) Telefonem

18. Kde dnes nejčastěji získáváme informace?

- a) Jen z knih
- b) Pouze z rádia
- c) Z internetu, televize a médií ☒
- d) Pouze ve škole

Kvíz k představení *Legenda Batlička: Na vlnách dobrodružství*

Hlavním hrdinou je **Otakar Batlička** – cestovatel, spisovatel a vypravěč dobrodružných příběhů.

Tip pro učitele

- Kvíz lze dělat **ve skupinách**, jako **soutěž** nebo **navazující projekt** (mapa Batličkových cest, vlastní dobrodružný příběh).
- Některé otázky nemají jen jednu správnou odpověď – cílem je **přemýšlení a souvislosti**, ne biflování.

1. Co mohl Batlička jíst a jaká zvířata mohl potkat?

Spoj místo a dobu s tím, co bylo **typické**.

Místo a rok	Co mohl jíst	Jaké zvíře mohl potkat
Spojené království 1915	klobásy, chléb, zelí	kůň
New York 1919	rýže, fazole, tropické ovoce	opice, papoušek
Německo 1911	ryby, kaše, čaj	liška
Brazílie 1914	sendviče, hot dog	pes
Praha 1925	knedlíky, polévka	jelen

 Otázka navíc: Proč lidé tehdy nejedli stejná jídla jako dnes?

2. Jak dlouho trvala cesta do Brazílie?

Vyber správnou odpověď:

- **1914 (Batlička):** 3–4 týdny
- **1947 (Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund):** asi 2 týdny
- **Dnes:** 12–15 hodin

 Doplň: Čím se tehdy cestovalo a čím dnes?

3. Jaké dopravní prostředky mohl Batlička používat?

Vyber ty, které **už existovaly**:

- parník ✓
- vzducholod' ✓
- letadlo ✗ (jen velmi omezeně)
- auto ✓
- raketa ✗

● *Učivo:* vývoj dopravy (dějepis / prvouka)

4. Který slavný cestovatel se narodil v Plzni?

✓ Miroslav Zikmund

● *Zeměpis:* Najdi Plzeň na mapě České republiky.

5. Koho mohl Batlička potkat v Brazílii?

Zakroužkuj **pravděpodobné** možnosti:

- domorodé indiány ✓
 - piráty ✗
 - obchodníky s kávou ✓
 - dinosaury ✗
-

6. Kdy vznikla první ponorka?

Správná odpověď:

👉 **kolem roku 1620** (první pokusy), vojensky využívány hlavně ve 20. století

● *Technika:* K čemu se ponorky používají dnes?

7. Kdy začalo rozhlasové vysílání?

- první pokusy: **konec 19. století**
- pravidelné vysílání: **po roce 1920**

● *Média:* Posloucháš dnes rádio? Kde?

8. Jak dlouho putovala zpráva před vznikem rádia?

Vyber správně:

- pěšky nebo na koni: **dny až týdny**
- lodí přes oceán: **několik týdnů**
- dnes (internet): **sekundy**

9. Jaké povolání mohl mít Batlička, když zrovna necestoval?

Vyber pravděpodobné možnosti:

- spisovatel
- redaktor
- vypravěč
- influencer ✗

● *Český jazyk:* Co dělá spisovatel?

10. Jaký by byl Batličkův příběh dnes?

Doplň nebo vyprávěj:

- Kam by cestoval?
- Jaké technologie by používal?
- Psával by knihy, nebo natáčel videa?

● *Tvořivý úkol:* Vymysli krátký příběh „Batlička v roce 2026“.

11. Jaký smysl má cestování?

Vyber nebo doplň:

- poznávání jiných zemí
- učení se jazykům
- porozumění lidem
- zábava

● *Diskuze:* Dá se cestovat i bez odjezdu z domova?

12. Poznáš pravdu, nebo mýtus?

Označ P / M:

- Batlička opravdu cestoval po světě – **P**

- Všechny jeho příběhy jsou úplně pravdivé – **M**
 - Dobrodružné příběhy míchají skutečnost a fantazii – **P**
- *Čtenářská gramotnost:* Jak poznáme, co je realita a co fikce?

✚ Metodická poznámka

Tyto otázky:

- **nevyžadují přesná data,**
- podporují **odhad, diskuzi a představivost,**
- dobře fungují jako **ústní kvíz, pracovní list i skupinová hra.**

Materiály k využití

Cestovatelé

Kryštof Harant z Polžic a Bezdržic (1654 Klenová -1621)

Český šlechtic z rodu Harantů z Polžic a Bezdržic, spisovatel, válečník, diplomat, cestovatel a hudebník. V roce 1598 podnikl cestu do Svaté země (Středomoří, Palestina, Izrael) a Egypta a popsal ji v cestopisu (1608). Za svou účast v českém stavovském povstání byl v roce 1621 katem Janem Mydlářem sťat na Staroměstském náměstí v Praze.

Emil Holub (1847 Holice – 1902 Vídeň)

Afrika 2x – Jižní Afrika, z Kapského města do Káhiry

Český lékař, cestovatel, kartograf a etnograf v Africe. Během dvou pobytů v jižní Africe v letech 1872–1879 a 1883–1887 zde vykonal několik vědeckých výprav a pořídil rozsáhlou přírodovědnou a etnografickou sbírku. Na jeho druhé expedici jej doprovázela jeho manželka, spolupracovnice Růžena (Rosa) Holubová.

Miloslav Stingl (1930-2020)

Etnograf, cestovatel a spisovatel, který procestoval 151 zemí, obeplul celý svět a stal se čestným náčelníkem indiánského kmene Kikapú (Kickapoo).
17 jazyků

Alberto Vojtěch Frič (1882-1944)

Botanik, etnograf, cestovatel, spisovatel a fotograf, který se věnoval především Jižní Americe (Brazílie).

Bedřich Machulka (1875-1954)

Severní Afrika, Libye, Madagaskar, Súdán, Egypt, Uganda, Belgické Kongo, Tanganika, Keňa

Sběratel, cestovatel, fotograf, obchodník, znalec africké přírody, organizátor loveckých safari a lovec. Organizoval automobilové výpravy po Africe a patřil mezi první, kdo pronikl automobilem do oblasti mezi konžskými řekami Uele a Ituri.

Barbora Markéta Eliášová (1874-1957)

Česká cestovatelka, spisovatelka a učitelka. V letech 1912–1929 vykonala čtyři cesty do Japonska a také do jižní Afriky, jihovýchodní Asie a Austrálie. Jako první Češka cestovala kolem světa.

Eduard Ingriš (1905-1991)

Dobrodruh, cestovatel (Argentina, Brazílie), hudební skladatel, dirigent, fotograf, kameraman, filmař a dokumentarista.

Během pobytu na Svatojánských proudech, kde měl chatu, napsal v roce 1931 svou nejznámější píseň *Teskně hučí Niagara*.^[1] Byl autorem mnoha dalších písní a také napsal hudbu k jedenácti filmům. Kromě toho napsal i šedesát operet. V roce 1944 byl uvězněn gestapem, propuštěn byl po třech měsících.

V roce 1947 odjel do [Argentinu](#). Po [únoru 1948](#) se rozhodl, že se do vlasti nevrátí. Z brazilského [Belému](#) se plavil proti proudu [Amazonky](#) a nakonec se po devíti měsících přes [Andy](#) a na falešné doklady dostal do [Limy](#), kde se usadil a stal se vyhledávaným fotografem a kameramanem. Oficiálně portrétoval peruánského [prezidenta Manuela Pradu](#), vyhrával mezinárodní fotografické soutěže a jeho fotografie uveřejňovaly i tak významné časopisy, jako [Time](#) a [Life](#). Ve vlastní produkci vyrobil tři celovečerní filmy. Spolupracoval s [Ernestem Hemingwayem](#) při natáčení filmové podoby jeho románu *Stařec a moře*, setkal se také se známými českými cestovateli [Jiřím Hanzelkou](#) a [Miroslavem Zikmundem](#). Pořídil jediné záběry z jejich pouti po Jižní Americe, kde jsou zachyceni oba cestovatelé současně (jinak vždy natáčel jeden z nich). Ve svých 49 letech se Ingrid seznámil s věhlasným [norským etnologem Thorem Heyerdahlem](#) a rozhodl se potvrdit jeho [teorii](#) o [migraci](#) původních obyvatel [Peru](#) do [Polynésie](#).

V roce 1962 se Ingrid přestěhoval z Peru do [Spojených států amerických](#), kde se oženil a usadil v [South Lake Tahoe](#) v [Kalifornii](#).

V roce 1991 Eduard Ingrid ve věku 85 let zemřel v nevadském [Renu](#). Urna s jeho ostatky byla přepravena do jeho rodných Zlonic a zde uložena. Jeho vdova paní [Nina Ingridová](#) pak obrovský archiv svého manžela věnovala [České republice](#). O převoz celé tuny Ingridových písemností, notových záznamů, nahrávek, fotografií i filmů se v roce 2001 zasloužil [Miroslav Zikmund](#). Jeho fond byl zachráněn a nyní se nachází v [Muzeu jihovýchodní Moravy](#) ve [Zlíně](#), kde je fotografická část pozůstalosti digitalizována.

Miroslav Zikmund (1919 – 2021) Plzeň a Jiří Hanzelka (1920-2003)

Afrika, Jižní Amerika, Mexiko, Blízký východ, Indie, Indonésie, Japonsko, SSSR, Austrálie

Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund se setkali v roce 1938 po nástupu na Vysokou školu obchodní v Praze. Po zavření vysokých škol v roce 1939 pracoval Jiří Hanzelka v zemědělství a Miroslav Zikmund v Českomoravském svazu pro mléko a tuky. Po otevření vysokých škol v květnu 1945 se vrátili ke studiu a začali připravovat „Plán 5“ – příprava na cestu pěti světadílů. S tímto podrobným popisem zemí na trase cesty kolem světa, možností studia poválečných trhů a propagaci československého průmyslu se obrátili na vedení automobilky Tatra a jako čerství komerční inženýři získali možnost propagovat a testovat vůz Tatra 87 na cestě kolem světa. Ta začala 22.4.1947 a vedla Afrikou a Jižní Amerikou. Protože nedostali víza do USA, přerušili v roce 1950 cestu v Mexiku a vrátili se do Československa.

První cesta inženýrů Hanzelky a Zikmunda byla zaměřena především na orientaci v poválečné situaci a o možnosti exportu československých výrobků na africký a jihoamerický trh.

Rozhlasové, novinové a filmové reportáže si inženýři Hanzelka a Zikmund nasmlouvali, aby z honorářů mohli splácet úvěr, poskytnutý na cestu Národní bankou. Zájem o jejich reportáže byl tak velký, že se staly nejposlouchanějším rozhlasovým pořadem let 1949-1951. Už během cesty vznikala z původních novinových reportáží kniha o Africe, která nakonec vyšla ve třech svazcích pod názvem Afrika snů a skutečnosti. Z jihoamerické části cesty vznikly 4 cestopisy. Z nafilmovaného materiálu vznikly 3 celovečerní a 10 krátkých filmů. K dokončení cesty kolem světa došlo v letech 1959 až 1964, kdy cestovatelé projeli, tentokrát dvěma vozy Tatra 805 spolu s lékařem a mechanikem, Blízký východ, Indii, Indonésii, Japonsko a území bývalého Sovětského svazu. Z druhé cesty byly do roku 1969 vydány 3 cestopisy, další až v letech 1991 a 2008.

V roce 1968 oba cestovatelé vystoupili proti vstupu vojsk Varšavské smlouvy do Československa a bylo jim na dalších 20 let zakázáno cestovat, publikovat a veřejně vystupovat. Po listopadu 1989 se oba vrátili do veřejného života. Jiří Hanzelka se stal členem poradního orgánu vlády, Miroslav Zikmund začal opět cestovat. V letech 1992 a 1994 podnikli cestu do Japonska a Austrálie, už bez nemocného Jiřího Hanzelky. V roce 1995 společně věnovali svůj obsáhlý cestovatelský archiv Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně, který nese jejich jména.

Oba cestovatelé získali za svoji činnost i dílo desítky ocenění, z toho dvě státní ceny – Řád republiky (1953) a Medaili za zásluhy II. stupně (1999). Planetka č. 10173 byla pojmenována HANZELKAZIKMUND.

V úhrnu spolu navštívili přes 83 zemí čtyř světadílů, napsali 18 knižních cestopisů, které ve 143 vydáních dosáhli celkového nákladu 6 524 796 svazků přeložených do 11 jazyků, vydaných též těsnopisem nebo Braillovým písmem, napsali více než 1 500 novinových a rozhlasových reportáží, natočili 4 celovečerní dokumenty a 147 krátkometrážních filmů.

SOUČASNÍ CESTOVATELÉ

Jan Šibík (1963) Katka Bartošová (1989) – latinská Amerika

Martin Úbl (Plzeň) – Nepál, Peru, Island

Tomáš Vejmla (1990) – Indie, Nepál, Gruzie

Filip Mayer – Deník Dobrodruha (2017)

Radioamatéři v České republice

Radioamatérství je zábava typicky individuální – pomineme-li součinnost špičkových týmů při závodech a expedicích, může se u jedné stanice v jeden okamžik povyrážet jen jeden operátor. Ani amatérské sdružení, spolek, není nezbytnou podmínkou. Jediným zařízením pro radioamatérské aktivity nepostradatelným je QSL služba, a ta funguje ustáleným způsobem předurčeným mezinárodními zvyklostmi.

Vzniku radioamatérství v podobě, jakou známe dnes, předcházely experimenty s rádiovými vlnami jako obecným fyzikálním jevem. Díky jednoduchosti a snadné dostupnosti potřebných zařízení a pomůcek byly takové experimenty velmi četné, a i u nás je lze vysledovat v dobovém tisku i populárně naučné literatuře. Za první prokázané lze dle knihy OK1YG považovat pokusy ing. Karla Orta z Koštic, který je uskutečnil před první světovou válkou.

Předmětem zájmu opravdu masového se však rádio stalo až s nástupem rozhlasového vysílání.

Pravidelné rozhlasové vysílání na našem území bylo zahájeno v roce 1923, s tímto obdobím jsou časově svázány i počátky radioamatérství, a také první spolek radioamatérů u nás.

Byl jím **Československý radioklub**, který 2. dubna 1924 ustavili hlavně lidé nejrozličnějším způsobem zainteresovaní na rozvoji rozhlasového vysílání u nás.

Plzeňský radioamatérský klub

<https://www.cbklub-plzen.cz/>

Klubová činnost plzeňského radioamatérského klubu OK1RPL se zaměřuje na pásma napříč celým spektrem radioamatérských frekvencí – od kHz až po GHz.

Kromě vysílání, oprav a stavby různých radioelektronických zařízení se zabýváme i dalšími projekty, jako je například provoz [radioamatérských převaděčů](#), [WSPR](#) majáku, APRS, LoRA, WX stanicemi, sledováním a lovením meteosond či poslechem různých vzdálených stanic a signálů. Obecně všemi aktivitami, které nějak souvisí či využívají radiové vlny.

Časopisy

Mladý hlasatel

byl český časopis pro mládež, který týdně přinášel informace z různých oborů. Vycházel od 24. června 1935 do 17. května 1941, kdy bylo jeho vydávání protektorátními orgány zastaveno (nikoli však zakázáno). Týdeník vydávalo nakladatelství Melantrich.

S nápadem vydávat časopis pro mládež přišel do Melantrichu český spisovatel a skautský činovník Jaroslav Foglar. Časopis byl nejprve nazván *Malý Hlasatel* a byl určen mladším čtenářům. Až později byl název změněn na *Mladý hlasatel* a změnil se i jeho obsah, začal být vhodný pro mládež ve věku 10–15 let. Za časopis zpočátku zodpovídal novinář Vladimír Peroutka, posléze dr. Břetislav Mencák, od konce 1938 RNDr. Karel Bureš.

O slávu *Mladého hlasatele* se zasloužili hlavně dva lidé: Jaroslav Foglar a Karel Bureš. Tito dva pracovníci Melantrichu se dostali do vedení redakce v roce 1938. Bureš řídil redakci, redigoval časopis, komunikoval s autory povídek; Foglar vedl agendu čtenářských klubů a rubriku Z Bobří hráze. První číslo řízené RNDr. Burešem vyšlo 3. prosince téhož roku. S časopisem dále spolupracovali

například Josef Lada, Otakar Batlička a další. Když byl časopis zastaven nacisty, náklad činil již 207 000 výtisků týdně (původně náklad činil 35 000 výtisků). K datu ukončení činnosti časopisu v květnu 1941 bylo registrováno více než 24 000 čtenářských klubů Mladého hlasatele.

Vpřed

časopis pro chlapce a děvčata byl časopis pro mládež, který vznikl v červnu 1945 a vycházel v letech 1945–1951 (celkem 6 ročníků), přičemž navazoval na předválečný časopis Mladý hlasatel. Od dubna 1946 (od čísla časopisu 18) do konce roku 1948 (do čísla časopisu 45) byl jeho redaktorem Jaroslav Foglar, který předtím pracoval v redakci časopisu Junák. Spolu s ním vedl časopis dr. Karel Bureš, jeho bývalý kolega z Mladého hlasatele. Do časopisu přispíval například i Zdeněk Burian, Zdeněk Karel Slabý, František Běhounek a další. Pro časopis fotil Sláva Štochl, dřívější fotograf Mladého hlasatele.

Za doby Foglarova působení vycházel v časopise kreslený seriál Rychlé šípy. V časopise se objevovaly také ilustrace malíře Bohumila Konečného-Bimba a do té doby nepublikované povídky z pozůstalosti Otakara Batličky. Foglar zavedl pravidelnou rubriku "Z bobří hráze", Bureš se vrátil k rubrice "Sportovní škola", kam přispíval např. Pepi Bican a Ota Jandera. Foglar zavedl pro čtenáře Vpředu čtenářské kluby ("Foglarovy čtenářské kluby") a také "Čestný odznak Rychlých šípů" za osm druhů různých výkonů (např. statečnost, obětavost, pracovitost, tělesnou zdatnost, aj.).

Zájem čtenářů s každým číslem rostl, když Bureš s Foglarem časopis převzali, byl náklad každého čísla 30 000 výtisků (vycházel dříve jako čtrnáctideník). Od jejich zahájení činnosti v redakci Vpředu vycházel časopis jako týdeník a během pěti čísel se zvýšil jeho náklad na 60 000 výtisků. První ročník končil nákladem 100 000 výtisků a na konci II. ročníku byl náklad 38. čísla (27. srpna 1947) již 143 000 výtisků.

Po roce 1948 však musel Foglar z redakce odejít. Časopis byl několikrát přejmenován. V roce 1949 na *Junáci vpřed* (IV. ročník, byl sloučen s časopisem Junák), následně zkrácen zpět na *Vpřed* (V. ročník, poté, co organizace Junák nuceně zanikla), v roce 1951 na *Vpřed pionýři* (poslední, VI. ročník). Poté pro nezájem zanikl.

